

**R.P. Leonardi Lessii E Societate Iesv Theologi. In D.
Thomam De Beatitudine. De Actibus Humanis. De
Incarnatione Verbi. De Sacramentis Et Censuris.
Prælectiones Theologicae Posthumæ**

Lessius, Leonardus

Lovanii, 1645

Art. 7. Vtrum species quæ est ex fine, contineatur sub specie, quæ est ex
obiecto, sicut sub genere, vel contrà.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72898](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72898)

Quod autem non possit ille amor sic informari ab illa voluntate.

*ut fiat
vnius actus
de volitione
& actu
volito
requiritur
ut actus
volitus non
habeat esse
morale,
nisi com-
municatū
sibi ab illa
volitione.*

Probat^r Primò, Quia ut fiat vnus actus ex volitione & actu volito, requiritur vt actus volitus non habeat esse morale, nisi communicatū sibi ab illa volitione (nam ad actum moraliter vnū, requiritur vt tantum vnū esse morale habeat; sicut ad actum naturaliter vnū, requiritur vt tantum sit vnū esse naturale.) Atqui ille amor habet propriam esse morale, quia habet propriam & distinctam libertatem, cum immediatē à potentia libera eliciatur; & habet propriam conuenientiā cum recta ratione, propriam quoque laudem & meritum: ergo volitio illa quā amor Dei est volitus propter vitam æternam, merè extrinsecè se ad illum habet secundum esse morale; ac proinde non communicat illi suam bonitatem.

Dices, Actus interior volitus pendet ab illa volitione qua volitus est: ergo ab illa moraliter informatur. Consequentia patet, quia ideo actus exterior informatur ab interiore, quia ex eopēdet.

Respondeo, solum per accidens, & veluti occasionaliter pendet ab illa volitione. Nam fieri potest sine illa, & habebit suam libertatem & speciem moralem. Secus est de actu externo, qui ita pendet ab interno, vt sine hac dependentia non habeat esse morale.

Probat^r Secundò, si actus interior acciperet bonitatem vel malitiam à fine extrinsecò, sequeretur actum fidei, spei, charitatis posse esse malū, & peccatum: atqui hoc est absurdum, vt infra ostendetur.

Sequela maioris probatur, quia potest quis hos actus velle in se excitare ad vanam gloriam, vel ad vanam sui complacentiam, vel vt impetret à Deo donum miraculorum, vel quid simile.

*54
Probat^r
ex D. Tho.*

Caiet.

Probat^r Tertiò, Ex D. Thomæ hoc loco, vbi generatim docet, actum interiorem voluntatis à fine non habere aliquam speciem accidentariam, sed primariam; eò quòd finis sit obiectum actus interioris voluntatis. Vnde immeritò Caiet. hoc restringit ad actum interiorem, qui se habet instar imperantis; quasi non sit verum in actu interiore imperato; id est, qui est volitus alio actu. Nam ratio D. Thomæ generaliter probat omnem actum interiorem voluntatis habere speciem primariam à fine.

*Solutur
obiectio ex
D. Thomæ.*

Dices, D. Thomas q. 19. a. 2. ad 1. ait, in actu interiore voluntatis non differre bonitatem ex obiecto, & bonitatem ex fine, nisi fortè per accidens, prout finis dependet ex fine, & voluntas ex voluntate; vbi videtur insinuare actum voluntatis, quando vnus finis est volitus propter alium finem, aut quando voluntas vna pendet ex alia, habere duplicem bonitatem.

Respondeo Primò, D. Thomam ibi dubitanter loqui, quia non magnoperè pertinebat, ad id, quod ibi agebatur. Siue enim actus voluntarius habeat aliquam accidentariam bonitatem ex relatione ad alium finem, siue non; semper verum est, ex solo obiecto accipi bonitatem specificam actus voluntatis; quod ibi D. Th. intēdit docere.

Respondeo Secundò, D. Thomam non velle dicere bonitatem ex obiecto, & bonitatem ex fine, in aliquo actu interiore differre per accidens (hoc enim non est intelligibile: si enim differunt, essentialiter differunt, cum ad diuersas virtutes pertinere debeant, etiam iuxta illos, qui eas po-

nunt distinctas:) sed per accidens fieri, vt bonitas ex obiecto, id est, ex actu externo, qui est obiectum interni, sit distincta à bonitate, quæ est ex fine, quia accidit interdum vt opus externum per se bonum (vt est largitio eleemosynæ) ordinetur ad alium finem, v. g. ad satisfactionem peccatorum: & consequenter per accidens fit, vt voluntas aliam ex obiecto bonitatem habeat, & aliam à fine, non in eodem actu, sed in diuersis.

ARTICVLVS VII.

Vtrum species qua est ex fine contineatur sub species, qua est ex obiecto, sicut sub genere; vel contra?

Respondeo duabus Conclusionibus.

Prima est, Quando obiectū non ordinatur ad finem naturā suā, sed solum arbitrio voluntatis, tunc species ex obiecto non continetur sub specie quæ est ex fine; nec contra: sed sunt species morales disparatæ.

Omissis varijs expositionibus Thomistarum. Notandum, ea quæ hic tradit Diuus Thomas esse intelligenda de actibus moralibus completis, vt constant actu interno & externo. Si enim solus interior consideretur, species ex fine & obiecto, est eadem. Si solus externus, hic non habet speciem ex fine, sed ex obiecto. Si verò vterque consideretur vt efficiunt vnū actum completum, sic actus materialiter consideratus habet speciem ex obiecto, formaliter ex fine, & hæc duæ species hic inter se comparantur. Explicatur exemplo. Mæchatur quispiam vt furetur: species ex obiecto, est adulterij; ex fine, est furti; quarum neutra comparatur ad alteram, vt generale ad speciale; sed sunt diuersæ species mali in eodem actu, non habentes inter se naturalem connexionem. Similiter si quis occidat vt spoliati: species homicidij quæ est ex obiecto, non continetur sub specie rapinæ, vt speciale sub generali; sed sunt duæ malitiæ speciales, quarum neutra ex naturā suā ad alteram ordinatur.

Notandum, D. Thomam interdum aliter loqui. Nam 2. 2. q. 11. a. 1. ad 2. ait, *Vitia habere speciem ex obiecto, genus ex fine; vt quando quis mæchatur vt furetur, speciem mæchia esse ex obiecto proprio, sed hanc speciem contineri sub furto, tanquam effectum sub causa, vel speciem sub genere.* Hic vult furtum esse instar generis. Et ratio est, quia cum furtum sit finis illi homini propositus, affectus furti est multò generalior, quā affectus adulterij: generalior, inquam, non attributione, sed causalitate; nam quoduis genus vitij, ex hoc affectu oriri potest: itaque ratione illius generalitatis habet quamdam analogiam cum genere. Hic tamen negat furtum se habere instar generis respectu adulterij; quia ex natura rei nulla est inter hæc connectio, sed solum per accidens ex ordinatione voluntatis. Itaque vt species ex obiecto se habeat ad speciem ex fine, sicut species ad genus, duo hic requirit: Primò, Connexionem illorum inter se ex natura rei prouenientem. Secundò, generalitatem alterius ad alterum: quæ duo requiruntur inter genus & speciem.

Secunda

55

*1. Conclu-
sio.
Species ex
obiecto non
continetur
sub specie
ex fine, nisi
obiectum
naturā suā
ad finem
ordinetur.*

56

*Concilian-
tur duo
loca D.
Thomæ.*

57
2. Conclu-
sio

Secunda Cōclusio, Quando obiectum ex natura sua ordinatur ad finem, tunc species quæ est ex obiecto, se habet ad speciem quæ est ex fine, sicut species ad genus.

Explicatur exemplo, Eleēmosyna ex natura sua ordinatur ad placendum Deo, sicut omne opus bonum. Si quis ergo det eleēmosynam intentione placendi Deo, species quam hic actus habet ex obiecto, scilicet species eleēmosynæ; est sub specie quæ est ex fine, id est, sub actu charitatis, tamquam species sub genere.

Duo requisita ut aliquid se habeat tanquam species ad genus.

Ratio est, Quia ut aliquid se habeat tanquam species ad genus, duo requiruntur. Primò, ut alterum sit generalius, alterum specialius. Secundò, ut id quod est generalius, comparatur ad specialius per se, non per accidens. Quæ duo secundum quamdam analogiam reperiuntur inter has duas species morales. Nam affectus placendi Deo se habet ut quiddam generale ad largitionem eleēmosynæ (non attributione, sicut animal ad hominem, sed causalitate, sicut finis ad media, intentio ad electionem) quia est affectus erga finem ultimum, qui mouet ad appetitionem omnium mediorum, quæ ad illum finem sunt vtilia; vt sunt omnia virtutum opera. Deinde est etiam connectio naturalis inter affectum erga Deum, & reliqua virtutum officia: nam hæc omnia ex natura sua illi affectui subseruiunt. Aliud exemplum sit in actibus malis. Committit quis sacrilegium vt Deum contemnat. Species sacrilegij quæ est ex obiecto, est sub specie contemptus vel odij Dei. Quia sicut omne opus bonum naturâ suâ tendit ad honorem Dei; ita omne opus malum, naturâ suâ tendit ad Dei contemptum seu odium. Itaque odium Dei habet se instar generis, quia est affectus quidam generalis mouens ad omne genus vitiorum, & sic quodammodo omne vitium in se per modum causæ complectens: & omne peccatum, ex natura sua habet ordinem ad odium Dei; nam in omni peccato est quædam participatio odij Dei, sicut in omni opere bono est quædam participatio affectus charitatis.

ARTICVLVS VIII.

Vtrum actus aliquis secundum speciem suam sit indifferens?

58 Cōclusio, Sicut sunt aliqui actus secundum speciem suam boni, & aliqui mali; ita etiam sunt aliqui secundum speciem suam indifferentes.

Indifferens secundum speciem quid.

Probat, Quia actus humani habent speciem moralem ab obiectis ad dictamen rationis comparatis: atqui sicut datur obiectum consentaneum rationi, à quo actus est bonus secundum suam speciem; & dissentaneum rationi, vnde est malus secundum suam speciem: ita datur obiectum ad dictamen rationis indifferens secundum speciem; id est, quod nec est consentaneum nec dissentaneum rationi; vt tollere festucam: ergo etiam datur actus indifferens secundum speciem, id est, qui nec fit rationi consentaneus, nec repugnans.

D V B I V M.

Vtrum præter has tres species sit quarta, nempe actuum malè sonantium?

D. Thomas Quodl. 9. a. 15. docet esse quatuor species actuum moralium ex obiecto, scilicet bonorum, malorum, indifferentium, & malè sonantium: Ad quam postremam speciem pertinet, retinere plura beneficia, occidere hominem, &c: hæc enim neque per se bona sunt, neque mala; cum bene & malè fieri possint: neque etiam indifferentia, sicut leuare festucam, sed malè sonantia, quia plerumque malè fiunt.

59 Quatuor species actuum moralium ex obiecto.

Respondeo, Hanc sententiam probè intellectam esse veram. Vnde distinguendum est.

Si per actus malos ex obiecto, intelligantur qui ita mali sunt, vt bene fieri non possint; sic datur quarta species illorum qui vocantur malè sonantes. Hi enim neque sunt ita mali vt nullo casu bene fieri possint; neque etiam sunt per se boni, neque per se & solitariè accepti sunt indifferentes (quia nisi grauis aliqua causa accedat, sunt mali:) sed secundum se sunt malè sonantes; quia solitariè accepti reuera sunt mali: accedente tamè graui causa, possunt esse non mali, & etiam boni.

Actus malè sonantes.

Si verò actus ex obiecto malus dicatur, qui ex obiecto talis est vt solitariè acceptus sit malus (quomodo dicitur actus ex obiecto bonus & indifferens:) sic isti actus malè sonantes sunt mali ex obiecto, neque constituunt quartam speciem, quia isti actus solitariè sine adiunctis circumstantijs considerati, sunt mali: etsi enim non sint per se mali, vt illud *per se*, idem valet, quod intrinsecè & essentialiter: sunt tamen per se mali, vt illud *per se*, idem est quod sine nouis circumstantijs: quomodo tamè dicitur aliquid per se indifferens, & per se bonum.

ARTICVLVS IX.

Vtrum sit aliquis actus indifferens secundum indiuiduum?

Cōclusio Prima. Fieri potest vt actus secundum speciem indifferens, sit bonus vel malus, vt fit in indiuiduo. Patet, quia ratione circumstantiarum potest esse bonus vel malus, etiam si secundum speciem sit indifferens; vt si ambules videnti infirmi causâ.

60

Cōclusio Secunda. Necessè est, omnem actum à ratione deliberata procedentem, esse bonum vel malum, vt fit in re ipsa. Probat, Quia vel ordinatur ad debitum finem cum debitis circumstantijs, & sic est bonus, vel nõ ordinatur, & sic est malus.

Cōclusio Tertia. Actus indeliberati non sunt boni vel mali moraliter. Ratio est, quia sunt extra genus moris.

D V B I V M I.

Vtrum omnis actus deliberatus, vt fit in indiuiduo, sit verè & propriè bonus aut malus moraliter, ita vt laude vel vituperio sit dignus?

D. Væ sunt hic celebres sententiæ. Prior affirmat. Hanc tenet Conradus & Medina hic, & plerique Thomistæ, quia putant esse sententiam Thomistæ.

61

Affirmant Thomistæ.